

Висновки. У нових умовах господарювання методологічні аспекти відтворювального підходу повинні реалізовуватись через дослідження і оцінку таких параметрів, як рівень збалансованості структурних елементів, які формують територіальну організацію ЖКГ; відповідність кількості та якості послуг цієї сфери господарювання реальним потребам населення; внесок ЖКГ у соціальний розвиток території.

На основі оцінки усіх зазначених параметрів повинні бути виявлені шляхи досягнення збалансованості структурних елементів та територіальних пропорцій житлово-комунального господарства, за яких відтворення здійснюється усталено, з випередженням одержаних результатів порівняно з обсягом залучених ресурсів. Саме такий підхід спроможний надати нового імпульсу розвитку методології державного управління ЖКГ, пов'язаного з вдосконаленням територіальної організації сфери надання житлово-комунальних послуг.

Використані джерела інформації:

1. Бабаєв В.М. Припинити деградацію основних фондів стане можливим, якщо реалізується Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства / В.М. Бабаєв // Міське господарство України. – 2003. – №3. – С. 2-7.
2. Беше-Головко К. Жорж Ведель: ода демократии, проникнутая гуманизмом и реализмом / К. Беше-Головко // Сравнительное конституционное обозрение. — М.: Институт права и публичной политики, 2008, № 1 (62). – С. 196-209
3. Гордеев Д.П. Правова природа житлово-комунальних послуг / Д.П. Гордеев // Житлове право. – 2002. – №4. – С. 65.
4. Куценко В.І. Соціальний вектор економічного розвитку: [монографія] / Віра Іванівна Куценко. – К.: Вид-во «Наукова думка» НАН України, 2010. – 735 с.
5. Лега Ю.Г. Вдосконалення управління житлово-комунальним комплексом України в сучасних умовах розвитку національної економіки / Ю.Г.Лега, Т.М.Качала, Н.Ф.Чечетова. – Черкаси, 2003. – 219 с.
6. Мойсеєнков В. Роль місцевих органів влади у формуванні і використанні місцевих бюджетів / В. Мойсеєнков // Економіка України. – 1997. – № 7. – С. 25-27.

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор.

УДК 342.565.2

Туркіна І.Є.,

к.політ.н., доцент, докторант кафедри
регіонального управління та місцевого
самоврядування Харківського регіонального
інституту державного управління
Національної академії державного
управління при Президентіві України

ПРИЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ В МЕХАНІЗМІ ДЕРЖАВИ

У статті аналізується призначення інститутів судової влади. Виявляються місце судових інститутів у механізмі державного управління. Даються рекомендації щодо підвищення ефективності судової влади.

В статье анализируется предназначение институтов судебной власти. Определяется место судебных институтов в механизмах государственного управления. Даны рекомендации по повышению эффективности судебной власти.

The article examines the purpose institution of the judiciary. Identifies the place of the judicial institutions in the mechanism of governance. Recommendations to improve the efficiency of the judiciary.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна держава абсолютно неможлива без складної системи органів державної влади. Від простої сукупності управлінських структур механізм держави відрізняється внутрішньою єдністю і одночасно ієрархічністю своїх складових. Для механізму держави характерні його легітимність, цілісність і завершеність структури.

Незважаючи на різноманіття цілей, які стоять перед державою, відповідальність за їх досягнення лежить як на всій державі в цілому, так і на кожній структурі механізму держави окремо. Однією з обов'язкових складових частин механізму, за допомогою якого держава виконує свої функції, є судова влада.

Головним призначенням судової влади є вирішення політичних, соціальних, економічних та інших видів конфліктів. Каталізатором процесу державного управління при вирішенні конфліктів виступає апарат судової влади – суд. Судова влада – це особливі суспільні відносини, виникнення й існування яких обумовлено здатністю соціуму при необхідності генерувати механізм вирішення конфліктів на основі норм права, що забезпечується силою держави. [1, с. 24]

Судова влада проявляється у специфічній формі владного втручання держави в конфліктну ситуацію в соціумі, в особливому владному впливі держави на учасників конфлікту, відносини між ними. У процесі такого втручання (впливу) держава вступає з учасниками конфлікту, а рівно з третіми особами в численні й різноманітні владовідносини. Переважна частина цих владовідносин виникає й існує як правові. Вони породжують у держави, інших учасників процесу стан, пов'язаний з їх правами та обов'язками. У рамках цього стану, держава в особі суду, самостійні і незалежні члени суспільства, їх об'єднання, а також юридичні особи (у число яких входить і держава) прагнуть до цивілізованого досягнення своїх інтересів.

Судова влада має ряд сутнісних характеристик: вона реальна, володіє всіма видовими, родовими ознаками і рисами, властивими будь-якій іншій владі; як будь-яке інше соціальне явище існує тільки в динаміці; в межах своєї компетенції сильніше будь-якої організації чи індивіда, що володіють тієї ж компетенцією на території конкретної держави; одночасно носить приватно і публічно-правовий характер; проявляється у правозастосовчій, правотлумачній і правотворчій сфері; не існує поза нормативного регулювання; опосередковується у правосудді (процесах), його результати

(судових актах). Для неї, зокрема, характерні особливі способи формування процедурних норм (судовий прецедент) та їх трансформації (судова практика) [1, с. 25].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання організації і функціонування інститутів судової влади розглядалися багатьма авторами, у тому числі Ю. Шемшученком [2, 3], Ю. Грошевим [4], Ю. Тодикою [5], М. Цвіком [6], В. Медведчуком [7] та ін. На їхню думку, зміст функції судової влади - це охорона всіх соціальних підсистем від протиправних посягань і деструктивних конфліктів, перш за все, в частині прав і свобод людини.

Важливе значення для правильного розуміння що відбуваються в Україні процесів мають дослідження судової гілки влади, зроблених зарубіжними вченими П. Арчер, А. Барак, В. Бернхем, А. Гарапон, Д. Зусем, Б. Кардозо, А. Кох, М. Ландау, Є. Маквіна, Р. Познер, С. Рів-Акерман, П. Соломон, Р. Страус, Т. Фоглесонг, Ф. Франкфуртер, І. Шихатов, Р. Едварді, М. Еллона та ін.

Цілі статті (постановка завдання) – виявити загальні тенденції становлення інституту судової влади, визначити призначення судової влади в механізмі держави.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Практика розвитку держави потребує осмислення ролі інститутів судової влади не тільки у вузькому (суто правовому), а й у широкому аспекті - в механізмі державного управління.

Демократичний розвиток суспільства об'єктивно пов'язано зі зміною свідомості особистості, заснованою на володінні індивідуумом певною часткою національної власності, тобто, індивідуальним суверенітетом. Інституалізація розвитку європейських суспільств, йшла в напрямку реалізації принципу поділу влади з метою забезпечення оптимального співвідношення суверенітетів особистості і держави. Узагальнюючи політико-правові засади та провідні напрямки діяльності інститутів судової влади, необхідно відзначити, що історичний процес демократичного розвитку європейських суспільств супроводжувався потужними соціальними зрушеннями, тобто процесами вертикальної мобільності за економічним та політичним профілями. Ці процеси вели до необхідності розмежування вертикальної і горизонтальної схем державного управління, розділення суверенітетів держави й особистості.

У галузі цивільних (майнових, ресурсних) відносин особистість і демократичну державу знаходяться на одному ієрархічному рівні (горизонтальна схема), в області державних відносин держава має пріоритет з метою проведення політики національної інтеграції сильно індивідуалізованого соціуму. Механізми судової влади служать підтримки цього балансу. Основні етапи формування інститутів судової влади пов'язані з необхідністю активізації горизонтальної схеми державного управління. У сучасних умовах судова влада є обов'язковим елементом

механізму стримувань і противаг, що оптимізують горизонтальну і вертикальну схеми державного управління.

Сучасна демократична держава характеризується наявністю великої кількості соціальних груп мають змінну потужність, високим рівнем соціальної мобільності населення, необхідністю швидкої зміни моделей соціальної поведінки, високим рівнем гідності індивідуумів. Тому від держави потрібно високий рівень динамізму прийняття рішень, який традиційна вертикальна схема управління забезпечити не в змозі. І якщо спиратися тільки на неї, то рівень конфліктності у суспільстві буде безперервно і швидко зростати.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Оскільки суд є гілкою державної влади, а писаний закон є всього лише результат взаємодії політичних агентів, потужність яких не залишається постійною, судові інститути зобов'язані передбачити політичні наслідки своїх рішень, а отже, робити вибір між законом і політичною доцільністю. У моменти нестійкого стану політичної системи країни суд може взяти на себе функцію концептуальної влади, або її балансира, тобто зберегти не стільки відживаючим букву конституції, скільки її демократичний дух. Однак, щоб це здійснилося, необхідно, щоб інститут Суду володів незаперечною політичною легітимністю.

Максимальну ефективність судова влада має тоді, коли створено – підкріплене ресурсно й організаційно – «простір компромісу», в якому роль суду, як сильного посередника, часом, стає визначальною. Ознакою наявності такого простору є наявність в суспільстві двох сил дорівнює політичної потужності, що має місце в стійких двопартійних (багатопартійних з двома домінуючими партіями) системах. В іншому випадку судова влада перетворюється в елемент системи панування виконавчої і / або законодавчої влади.

Із усіх гілок державної влади судові інститути мають найвищим ступенем децентралізації і спеціалізації, вони, на відміну від інститутів виконавчої і законодавчої влади, перебувають на мінімальній відстані від соціальних груп і громадян, а значить – найкращим чином втілюють горизонтальну схему державного управління. На відміну від парламентів, суд, діючи від імені всього суспільства, може реалізувати законну волю широкого діапазону політичних і економічних агентів - від окремого громадянина до держави, як цілості.

Суди здатні досить швидко реагувати на порушення правової норми і відновлювати її навіть при тому, що вони можуть не спиратися на власну систему панування, як, наприклад органи виконавчої влади. У той же час слід визнати, що суди, що входять до системи судів загальної і спеціалізованої юрисдикції самостійною гілкою державної влади можна визнати лише досить умовно, в тому сенсі, що вони мають монопольне право вершити правосуддя, оскільки власних ресурсів владарювання і системи панування вони не мають. Закон, як ресурс судової влади, є

похідне парламенту, а виконання рішень судів крім виконавчої влади неможливо.

Визначаючи роль судів загальної юрисдикції в системі державного управління можна сказати, що вони: а) є однією з ланок системи панування виконавчої влади; б) володіють більшим ступенем свободи, ніж адміністративні інститути, тому що покликані спиратися на закон, а не на виконавчі акти; в) використовують горизонтальну схему державного управління; д) сила судової системи визначається ступенем поваги до неї як з боку суспільства, так і з боку держави.

Висновки з даного дослідження. З урахуванням сказаного вище, посилення судової влади в Україні і зміцнення її незалежності в структурі системи поділу державної влади, повинні розглядатися як частини комплексу заходів по зміцненню всієї системи державного управління і передбачати такі політико-правові дії всіх учасників процесу:

1) будь-який інститут влади має практичне значення, якщо вони ефективно функціонують. Однак функціонування будь-якої системи можливе лише за умови взаємодії її всіх компонентів;

2) моніторинг ефективності судово-правової реформи;

3) необхідно залучення громадян до відправлення судової влади, наприклад, в якості присяжних засідателів, на перших порах нехай і в масштабах експерименту;

4) розробка та реалізація наукових програм у ході подальшого проведення судової реформи;

5) прийняття законодавчих актів, що сприяють вдосконаленню політико-правової бази з питань організації та діяльності судів;

6) внесення змін і доповнень до чинного законодавства щодо вдосконалення діяльності судової гілки влади на етапі національної інтеграції українського суспільства.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У радянському минулому головні нитки правосуддя були за межами суду, а сам суд був вбудований в механізм адміністративно-командної системи. Певний відбиток залишили ті часи, коли суд підмінявся особливими нарадами, «трійками» та іншими позасудовими установами. Суд страждав від невисокої кваліфікації суддів, процедурного нігілізму і нагромаджувався зверху обвинувального ухилу судового процесу. В умовах заснованої на жорсткій вертикальній схемі організації державно-політичного управління громадянин шукав захист частіше в партійних комітетах, виконкомах Рад і в адміністрації, ніж в суді. Нитки правосуддя залишалися поза судової влади. І це було цілком природно, тому що населення СРСР розглядалося як єдина група інтересів.

Із набуттям Україною політичної незалежності і становленням ринкової економіки почалися дроблення національного суверенітету, автономізація суспільства, вибудовування соціальних зв'язків за критерієм прибутку. Це призвело до розвитку конкуренції, ускладненні

господарських зв'язків, появі великої кількості представників дрібного і середнього бізнесу, комерційних банків, бірж і т. д. У результаті реалізації суспільної потреби зросла кількість звернень до суду, як громадян, так і юридичних осіб. Суд стає головним захисником прав і законних інтересів людини і громадянина, в тому числі у сферах здійснення прав і свобод, освіти, культури, боротьби за забезпечення особистої недоторканності та безпеки. Демократичне суспільство не може нікому відмовити в судовому захисту своїх прав і законних інтересів, у тому числі в сфері відносин людини з державою, захист від незаконних дій і свавілля з боку посадових осіб.

Необхідно проводити політико-правову соціалізацію громадян, з метою забезпечення підтримки судової системи з боку громадянського суспільства.

Використані джерела інформації:

1. Колоколов Н. А. Судебная власть как общеправовой феномен: Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук / Н. А. Колоколов. – Нижний Новгород, 2006. – 52 с.
2. Шемшученко Ю. Проблеми розбудови української державності // Право України. – 1997. – № 1. – С. 26 – 29.
3. Шемшученко Ю. Теоретичні засади реформування правової системи України // Правова держава. Зб. наук. праць. – Вип. 7. – К., 1996. – С. 50 – 56.
4. Конституционное право Украины / Под ред. В. Я. Тация, В. Ф. Погорлика, Ю. М. Тодыки. – К. : Право, 1999. – 376 с.
5. Тодыка Ю. Н. Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина / Ю. Н. Тодыка. – Х. : ФОЛИО, 1998. – 291 с.
6. Цвик М. В. Актуальные проблемы организации власти в Украине // Проблемы законности. – 1995. – № 30. – С. 22 – 30.
7. Медведчук В. О перспективах развития гражданского общества в Украине // Зеркало недели. – 2002. – № 4 (379).

Рецензент: Куц Ю., д.держ.упр., професор.

УДК:35

Червякова О.В.,
к.держ.упр., доцент каф.
менеджменту і адміністрування,
Державна Академія ЖКГ

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розглядаються основні засади міжнародного інформаційного законодавства. Узагальнюється сучасна нормативно-правова база інформаційного регулювання, що здійснює ООН, ЮНЕСКО, Європейський Союз та Рада Європи. Аналізується інформаційне законодавство України.

Рассматриваются основные принципы международного информационного законодательства. Обобщается современная нормативно-правовая база